

1. Referentie

Referentie	Opdenakker, M.C., Van Damme, J. & Minnaert, A. (2002). <i>Groepssamenstelling en klaspraktijk: een onderzoek naar de relatie tussen de beide, ook in hun effect op de inzet en schoolse prestaties. LOA-rapport 9.</i> Onuitgegeven onderzoeksrapport, Steunpunt Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt (LOA), Cel voor Analyse van Onderwijsloopbanen.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In het rapport wordt verslag uitgebracht van onderzoek naar de samenhang tussen kenmerken van de groepssamenstelling en van de klaspraktijk. Ook het effect van kenmerken van de groepssamenstelling en van de klaspraktijk op de inzet en de schoolse prestaties worden onderzocht. Uitgaande van een theoretisch werkmodel ter verklaring van leervorderingen in het secundair onderwijs werd een model geformuleerd dat de samenhang en beïnvloedingsstromen tussen diverse kenmerken van de groepssamenstelling, klaspraktijk, inzet en het presteren voor wiskunde aan het einde van het tweede leerjaar secundair onderwijs van lesgroepen wiskunde weergeeft. De data werden ontleend aan de dataset van het LOSO-project en de onderzoeksgroep omvatte 132 lesgroepen wiskunde die toegewezen waren aan 78 leerkrachten wiskunde in 47 secundaire scholen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Groepssamenstelling, inzet, klaspraktijk, schoolprestaties, secundair onderwijs

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderzoeker(s)	Opdenakker, M. C. , Van Damme, J. & Minnaert, A. Steunpunt LOA Cel voor Analyse van Onderwijsloopbanen Dekenstraat 2 3000 Leuven Tel: 016/ 32. 57.58 of 016/ 32.57.47 Fax: 016/ 32.58.59 Christel.Deno@ped.kuleuven.ac.be http://www.steunpuntloopbanen.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeks-vraag	Is er een samenhang tussen kenmerken van groepssamenstelling en klaspraktijk? Hebben kenmerken van de groepssamenstelling en klaspraktijk een effect op inzet en schoolse prestaties?
Hypothesen	Er zijn ongelijke kansen in het secundair onderwijs.

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek op basis van schriftelijke vragenlijsten.
Onderzochte groep	De dataset is ontleend aan het LOSO-project en omvat 132 lesgroepen wiskunde van het tweede jaar secundair onderwijs met gemiddelde lesgroepsamenstellingsvariabelen. Deze

	lesgroepen waren toegewezen aan 78 wiskundeleerkrachten en maakten deel uit van 47 secundaire scholen.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Intellectueel niveau van de Lesgroep	Groepen met een hoger intellectueel niveau zien meer leerstof omdat deze lesgroepen op didactisch vlak meer ondersteund worden. Tevens werd een sterk direct effect van het intellectueel niveau van de lesgroep op de wiskundeprestaties vastgesteld. Bij aanvang intellectueel sterke lesgroepen blijken dus ook sterk te presteren voor wiskunde op het einde van het schooljaar (zelfs na controle voor alle andere in het model opgenomen variabelen die betrekking hebben op kenmerken van de het publiek, de klaspraktijk en de gemiddelde inzet gedurende het schooljaar).
Onderwijs-gerichtheid van ouders	Lesgroepen met een hoge onderwijsgerichtheid van de ouders hebben een betere relatie met de leerkracht wiskunde, vormen een beter geïntegreerde groep en hebben een hogere aanvangsprestatiemotivatie. Hierdoor ontstaat er in dergelijke klassen een beter leerklimaat, wat op zijn beurt gunstig is voor de inzet gedurende het schooljaar.
Klimaat-variabelen	Een goede relatie tussen leerkracht en lesgroep bevordert de mate waarin leerlingen zich geïntegreerd voelen in de lesgroep en bevordert een goed leerklimaat in de lesgroep. Dit heeft op zijn beurt een gunstig effect op de gemiddelde inzet gedurende het schooljaar in lesgroepen.
Eigen lesmateriaal	In lesgroepen waar de leerkracht zich inspant om het lespakket zelf samen te stellen voor het aanbrengen van de theorie tijdens de wiskundelessen en niet strikt een handboek volgt, heeft dit een positieve invloed op het pakket leerstof dat aangeboden wordt. De lesgroep is meer in staat (aldus de leerkracht wiskunde) om op basis van de leerstof wiskundetoetsen op te lossen.
Didactische ondersteuning	De mate waarin lesgroepen tijdens de wiskundeles door hun leerkracht didactisch ondersteund worden heeft een positief effect op het leerstofaanbod in de lesgroep. Dit heeft echter geen directe en indirecte effecten op de wiskundeprestatie. Dit valt te verklaren vanuit de sterke invloed van de cognitieve sterkte van de lesgroep op het verkrijgen van didactische ondersteuning in de lesgroep. Omdat de cognitieve sterkte van de lesgroep a.h.w. een voorwaarde blijkt te zijn voor het verkrijgen van een dergelijke ondersteuning, heeft de didactische ondersteuning op zich geen direct effect op de wiskundeprestaties.
Inzet	De inzet gedurende het schooljaar levert een substantiële directe bijdrage ter verklaring van de wiskundeprestaties van de lesgroep aan het einde van het schooljaar. Dit wijst erop dat hoewel de cognitieve sterkte van een lesgroep in sterke mate het niveau bepaalt dat de lesgroep zal behalen op de wiskundetoets op het einde van het schooljaar, ook de inzet los van deze cognitieve sterkte een niet onbelangrijke rol speelt. Initiatieven om lesgroepen te motiveren om zich in te zetten voor het vak wiskunde hebben dus zin en kunnen de prestaties verhogen. De aanvangsprestatiemotivatie van de lesgroep is een belangrijke voorspeller voor de inzet gedurende het schooljaar, alsook het leerklimaat in de lesgroep (relatie met de leerkracht en de integratie in de lesgroep) heeft een aanvullend effect op de inzet gedurende het schooljaar.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In het rapport wordt verslag uitgebracht van onderzoek naar de samenhang tussen kenmerken van de groepssamenstelling en van de klaspraktijk, alsook naar het effect van kenmerken van de groepssamenstelling en van de klaspraktijk op de inzet en de schoolse prestaties. Uitgaande van een theoretisch werkmodel ter verklaring van leervorderingen in het secundair onderwijs werd een model geformuleerd dat de samenhang en de beïnvloedingsstromen tussen diverse kenmerken van de groepssamenstelling, de klaspraktijk, de inzet en het presteren voor wiskunde aan het einde van het tweede leerjaar secundair onderwijs van lesgroepen wiskunde

weergeeft. De data werden ontleend aan de dataset van het LOSO-project en de onderzoeksgroep omvatte 132 lesgroepen wiskunde die toegewezen waren aan 78 leerkrachten wiskunde en deel uitmaakten van 47 secundaire scholen.

De resultaten van het onderzoek bevestigen grotendeels de resultaten en de vermoedens beschreven in de literatuur. Er is een verband tussen groepssamenstellingskenmerken en kenmerken van de klaspraktijk. Verder zijn er aanwijzingen voor ongelijke kansen in het secundair onderwijs. Bovendien bleek overduidelijk de relevantie van groepssamenstellingskenmerken voor de inzet en de leerprestaties in de lesgroep: zelfs nadat rekening gehouden werd met klaspraktijkkenmerken hadden groepssamenstellingskenmerken nog een effect op de inzet en wiskunde prestaties op het niveau van de lesgroep. Anderzijds bleek echter ook dat klaspraktijkkenmerken, hoewel ze duidelijk verband houden met groepssamenstellingskenmerken, niet volledig door deze groepssamenstellingskenmerken gedetermineerd worden. Soms hebben ze nog additionele effecten op outputkenmerken van lesgroepen. Dit wijst erop dat er nog ruimte is voor de leerkracht en de school om de klaspraktijk concreet gestalte te geven en dat er wellicht correctiemechanismen en aanknopingspunten ter verbetering van de leeromgeving en het klasklimaat kunnen gevonden worden.

http://www.steunpuntloopbanen.be/rapporten/LOA-rapport_09.pdf